

Препоруке Мреже организација за децу Србије (МОДС) на нацрт Програма економских реформи (ЕРП) 2019-2021.

Мрежа организација за децу Србије (МОДС) је припремила коментаре и сугестије који се односе на област „Социјално укључивање, смањење сиромаштва и једнаке могућности“, односно на структурну реформу 20. УНАПРЕЂЕЊЕ АДЕКВАТНОСТИ, КВАЛИТЕТА И ТАРГЕТИРАНОСТИ МЕРА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ у оквиру нацрта Програма економских реформи (ЕРП) 2019-2021.

Препоруке	Референтни документи
<p>П1. Развити методологију за израчунавање јавних издвајања усмерених на децу уз праћење и извештавање о јавним издвајањима.</p>	<p>- Савет за права детета Републике Србије је у свој годишњи план рада за 2019. годину уврстио активност: “Савет ће размотрити могућност за примену методологије у Републици Србији”</p> <p>- Препоруке УН Комитета за права детета (Закључна запажања Комитета за права детета, 3. фебруар 2017).</p> <p>У светлу Општег коментара бр. 19 у вези са јавним буџетом за остваривање права детета, Комитет препоручује да држава потписница:</p> <p>а. успостави поступак одређивања буџета који укључује права детета и дефинише јасна издвајања за децу у релевантним секторима и органима, укључујући специфичне показатеље и системе за праћење;</p> <p>б. успостави механизме за праћење и евалуацију адекватности, ефикасности и праведности расподеле средстава издвојених за спровођење Конвенције; и</p> <p>ц. осигура транспарентно и партиципативно буџетирање путем јавног дијалога, посебно са децом, као и одговарајућу одговорност власти, укључујући и на локалном нивоу;</p> <p>д. спроведе свеобухватну процену буџетских потреба за децу и издвоји одговарајућа буџетска средства, повећа буџетска средства издвојена за друштвене секторе, посебно у областима образовања и</p>

	<p><i>социјалне помоћи, као и да се позабави дебалансима на основу показатеља који се односе на права детета.</i></p> <p>Мерење јавних издвајања за децу се дефинише као идентификација и рутинско извештавање о јавним издвајањима за децу од стране заинтересованих страна у влади. Иницијативу мерења јавних издвајања за децу карактеришу две основне функције: (и) коришћење методологије која експлицитно мери издвајања специфична за децу и (ии) власништво владе.</p> <p>Очекује се да ће методолошки оквир помоћи Влади да уведе или унапреди мерење, праћење и извештавање о јавним издвајањима за децу, истовремено олакшати упоређивање како унутар тако и са другим земљама.</p> <p>У процес израде методологије и праћења треба укључити и представнике организација цивилног друштва и међународне организације које имају искуства у овој области.</p>
<p>П2. У планиране активности по годинама за структурну реформу 20. Унапређење адекватности, квалитета и таргетираности мера социјалне заштите додати: Измене и допуне Закона о финансијској подршци породици са децом</p>	<p>- Радна група за дневно праћење примене Закона о финансијској подршци породици са децом формирана у октобру 2018. године са циљем да анализира и прати примену Закона и предлаже измене и допуне Закона. С обзиром да је радна група завршила рад и дала предлоге за измену, за очекивати је да ће се у 2019. години усвајати измене и допуне Закона о финансијској подршци породици са децом.</p> <p>- Уставни суд 28.12.2018. године донео решење Бр.: IУз-226/2017.</p> <p>Покреће се поступак за утврђивање неуставности одредбе члана 12. став 7. Закона о финансијској подршци породици са децом.</p>

ПЗ. Развити свеобухватну националну стратегију (**Национални план акције за децу**) која укључује све заинтересоване стране и која ће узети у обзир све аспекте сиромаштва и социјалне искључености деце.

Препоруке УН Комитета за права детета (Закључна запажања Комитета за права детета, 3. фебруар 2017).

“Комитет поздравља усвајање Националног плана акције за децу у 2004. години који је покривао период до 2015. године. Ипак, изражава забринутост да, иако постоје назнаке да се може развити сличан оквир политике, до данас у том погледу ништа није предузето. Такође је забринут да план акције који је истекао није адекватно процењен да би се одредио његов утицај.

Комитет препоручује да држава потписница:

а. усвоји доследан оквир политике који ће заменити Национални план акције за децу и служити као основа за ефикасно одређивање буџета и праћење одговарајућих политика;

б. обезбеди консултације са свим релевантним актерима, укључујући и децу, да би се проценио утицај претходног плана и идентификовали сви потенцијални недостаци у циљу побољшања;ц. осигура да се сваки нови план подржи одговарајућим елементима за његову примену, укључујући довољно људских, техничких и финансијских ресурса, као и да се ефикасност његовог спровођења редовно процењује.”

Темељне одбредбе које би требало да обухвати Национални план акције за децу тичу се заштите најбољег интереса детета, заштите породице, подршке деци без родитељског старања, борбе против свих облика дискриминације, посебно припадника националних мањина и рањивих група, као и борбе против сиромаштва и социјалне искључености деце.

Неопходно је приступити изради новог Националног плана акције за децу, како би систем дечије заштите имао јасан фокус и приоритете. Усвајањем новог Националног плана акције за децу Влада би потврдила највиши степен посвећености остваривању права детета. Процесом израде Националног плана требало би да координира Савет за права детета. Нови

	<p>Национални план акције за децу требало би да буде креиран у широком консултативном процесу у који би биле укључене организације цивилног друштва и шира јавност, укључујући и саму децу. Савет за права детета би био задужен да прати реализацију Националног плана, односно да спроводи евалуацију постигнутих резултата.</p>
<p>П4: У оквиру измена и допуна Закона о социјалној заштити Мрежа организација за децу Србије издваја 3 групе препорука:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Право на адекватну финансијску и материјалну помоћ • Развој услуга социјалне заштите и процес деинституционализације • Финансирање услуга социјалне заштите 	<p>•Прва група препорука се односи на право на финансијску и материјалну помоћ.</p> <p><i>Закон о социјалној заштити треба да буде усаглашен са Законом о општем управном поступку по коме је орган дужан да по службеној дужности, у складу са законом, врши увид у податке о чињеницама неопходним за одлучивање о којима се води службена евиденција, да их прибавља и обрађује. У складу са тим и Центар за социјални рад је дужан да приликом одлучивања о праву на материјалну и финансијску подршку по службеној дужности изврши увид, прибави и обради податке из доступних евиденција, односно регистара које у складу са посебним прописима воде државни органи, органи територијалне аутономије, јединица локалне самоуправе и имаоци јавних овлашћења.“</i></p> <p><i>На тај начин ће се смањити ризик да лица која нису у могућности да обезбеде егзистенцијални минимум не могу да остваре право на социјалну заштиту због компликоване административне процедуре.</i></p> <p><i>Потребно је изоставити временско ограничење за примање новчане социјалне помоћи, по коме је</i></p>

предвиђено да појединцу који је способан за рад, односно породици у којој је већина чланова способна за рад припада новчана социјална помоћ у трајању до девет месеци у току календарске године. Прекид у пружању новчане социјалне помоћи појединце оставља у ризику од западања у дубље сиромаштво и може утицати на већу присутност неформалног рада/или: „рада на црно“. У вези са временским ограничењем потребно је имати у виду и да је Европски комитет за социјална права утврдио да је Бугарска изменама Закона о социјалној заштити, којима је предвиђен прекид пружања материјалне помоћи после 18, 12 или шест месеци за незапослена радно способна лица, повредила одредбе Ревидиране европске социјалне повеље које се тичу права на социјалну заштиту.

Потребно је укинути рачунање пропуштене зараде и дискреционо право Центара за социјални рад да рачунају пропуштену зараду, како би се спречило произвољно поступање центара за социјални рад у пракси и како би се предупредило да појединим лицима буде ускраћено право на новчану социјалну помоћ.

Корисници права на новчану социјалну помоћ могу бити и лица која не поседују личне документе, односно доказ о пребивалишту или боравишту, имајући у виду положај правно невидљивих лица која због непоседовања докумената не могу да остваре право на материјалну подршку без обзира на стање социјалне угрожености у коме се налазе.

Друга група препорука се односи на развој одговарајућих услуга социјалне заштите и процес деинституционализације

Неопходно је обезбедити услове за остварење права на живот у породици, једног од основних права сваког детета. У намери да се то право подржи и да буде у најбољем интересу детета потребно је обезбедити адекватну и правовремену подршку породици да буде довољно добро место за раст и развој детета. Потребне су промене у приступу, парадигми, на којој се заснива рад на остваривању права детета на

живот у породици, унапређење нормативног оквира и јачање капацитета установа и сарадника у систему социјалне заштите.

Потребно је потпуно забранити смештај деце млађе од три године у установе социјалне заштите. Поред тога, потребно је ограничити смештајне капацитета постојећих установа социјалне заштите.

Неопходно је подржати померање фокуса система социјалне заштите са рестриктивних ка мерама подршке породици развојем континуума услуга намењених породици са бројним и сложеним потребама, од превентивних до веома интензивних услуга.

Паралелно са развојем услуга у заједници, потребно је извршити трансформацију великих резиденцијалних установа, па у том смислу је потребно израдити планове за трансформацију установа за смештај деце и ефикасније пратити кршење права детета у институцијама.

Закон о социјалној заштити треба експлицитно да препозна мере пружања подршке породици, посебно породицама које су у кризи, које су у ризику од измештања детета из породице и пружање подршке и припрему за повратак детета у примарну породицу.

Подједнако је важно инсистирати на бржем повратку детета у породицу као и на спречавању измештања.

Закон о социјалној заштити треба јасно да препозна превентивне услуге подршке – и такозване оутреацх услуге - досезање корисника - које могу да омогуће рано препознавање потреба и проблема. Неопходна је боља координација свих служби на локалном нивоу.

Омогућити успостављање услуга интензивне подршке породици, социјално-едукативних и саветодавно-терапијских услуга – усвојити недостајуће правилнике за ове услуге; предвидети да се услуге интензивне подршке породици финансирају

из републичког буџета.

Трећа група препорука се односи на финансирање услуга социјалне заштите

Тренутни систем финансирања услуга социјалне заштите није у потпуности ефикасан, и у неку руку делује дестимулативно по развој услуга у локалној заједници. Дневне услуге у заједници су у мандату локалне самоуправе, док су услуге смештаја (у институцију и хранитељску породицу) финансиране са националног нивоа. Зато је потребно:

- Унапредити систем финансирања услуга, како у домену доступности финансијских средстава, тако и у области самог механизма финансирања услуга.
- Унапредити механизам наменских трансфера – одредити обавезан део средстава за пружање услуга подршке породицама са децом.

Јединице локалне самоуправе требало би да развију заокружен и целовит систем подршке за децу и породице, минимални пакет услуга који ће обухватити:

- рано препознавање тешкоћа и проблема код деце;
- рану интервенцију као подршку породицама и деци на раном узрасту;
- развој услуга које ће омогућити сталну, правовремену и одговарајућу подршку породици са децом која имају тешкоће у развоју;
- доступност услуга и програма за децу која су у сукобу са законом ради превазилажења проблема и њиховог укључивања у локалну заједницу;
- социјално-едукативне програме;
- услуге које ће подржавати социјалну инклузију и образовање засновано на инклузивним принципима.

Потребно је брзо доношење правилника након

	<p><i>усвајања измена и допунама Закона о социјалној заштити.</i></p>
--	---